
Det kliniske blikkets forutsetninger

BOKOMTALER

Den franske psykologen og filosofen Michel Foucault (1926 – 84) leses mer enn noen gang. Popularitetens pris er imidlertid at originaltekstene fort kveles under trykket av alskens fortolkninger og lettfordøyelige ”presentasjoner”. Desto viktigere er det da at de gjøres tilgjengelige for et større publikum, slik tilfellet nå er med denne danske oversettelsen av et av Foucaults mest interessante arbeider, *Naissance de la clinique* fra 1963.

Boken handler blant annet om hvordan det moderne medisinfaget ble til. Foucault konsentrerer seg om slutten av 1700-tallet. For første gang ble nå *sykdommens* kropp og *den sykes* kropp oppfattet som ett og samme fenomen.

Bichats oppdagelse av ulike vevstyper representerte her en revolusjon på linje med den kjemiske oppdagelsen av grunnstoffene, sier Foucault. De sykelige forandringene som åpenbarte seg på obduksjonsbordet, gjorde det også mulig å danne presise begreper om hva det vil si ikke å være syk. I kraft av å være det første eksemplet på en systematisk utforskning hvor mennesket både var subjekt og objekt, spilte medisinen ifølge Foucault i tillegg en paradigmatiske, kulturskapende rolle for utviklingen av andre vitenskaper om mennesket.

En viktig innvending mot Foucault er at han presser for mye ut av endringene de aller siste årene av 1700-tallet. De ulike trendene, mangfoldet og nyansene i medisinsens utvikling siden middelalderen, faller dermed ut av fokus. Og han baserer seg nesten utelukkende på materiale fra Frankrike. Selv om det er utbredt enighet om at nettopp utviklingen i Frankrike var avgjørende, var det viktige forløpere, særlig i England og Italia. Som historisk analyse betraktet, blir derfor *Klinikkens fødsel* noe ensporet.

Boken har kanskje størst interesse som kunnskapsteoretisk dybdeboring i ulike lag av forutsetninger for den medisinske tenkemåte. Den er ikke lett å lese, men strevet kan anbefales.

Åge Wifstad

Institutt for samfunnsmedisin

Universitetet i Tromsø

Publisert: 10. september 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. mars 2026.